

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו"כ, לחצי שנה: 2 רו"כ, לרבע שנה: 1 רו"כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה השורה יפה חנם. דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאָפ', 25 העללער.

עם „הפדגוג":

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו"כ, לחצי שנה: 3 רו"כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה', 15 ק'.

קראקוי, יום ד', י"ד חשון תרס"ד. גליון ה. Krakau, 4 November (22 October) 1903.

כּוֹכָבִים.

בְּלֵיל עֲרָפֶל, לֵיל כְּתוֹ אֹפֶל,
תָּלוּי עַל פִּי תְהוֹם עֲלָטָה —
חָפֵץ לִרְאוֹת כּוֹכָב צָעִיר
מַה יַּעֲשֶׂה שָׁם מִלְּמָטָּה;
חָפֵץ דַּעַת כּוֹכָב תָּם
מַה יַּעֲשֶׂה מַטָּה שָׁם.

שָׁם מִלְּמַטָּה הַשְׁחִיר יַעַר
עָב וְזוֹעֵם עָב וְנוֹרָא...
כְּאִלּוּ שָׁמַר בְּחֻוֵּהוּ
תַּעֲלוּמָה גְדוֹלָה, שְׁחוֹרָה.
הִשְׁחִיר יַעַר עָב לִמְאֹד
כְּאִלּוּ הִצְפִּין קִרְבּוֹ סוֹד...

וַיִּתְנַפֵּל אֶל חֵיקֵהוּ
זֶה הַכּוֹכָב, „כּוֹכַב־נַעַר״;
וּבְעוֹדוֹ מַזְהִיר בְּנִיצוֹצָיו
חִישׁ בְּלָעָהוּ זֶה הַיַּעַר;
וּבְעוֹדוֹ טָס בַּעֲלִיצוּת אוֹר,
נִבְלַע שָׁם בִּלְבַב הַשְּׁחוֹר...

וְעוֹד הַפַּעַם אֹפֶל; רֵעָיו
הַכּוֹכָבִים אָבְלוּ עָלָיו
וּבְדִמְעוֹת נִטְפֵי שֹׁהַם
בָּכָה חֶרֶשׁ שְׁבִיל הֶחָלָב *)
בָּכוּ רֵעִם כּוֹכָב מֵת,
שֶׁעֲזָבָם חִישׁ בְּלֹא־עֵת...

ז. שְׁנֵיאוּר.

*) הֲמוֹן כּוֹכָבִים לְמִלְיוֹנִים אֲשֶׁר בִּלְבַב הַשָּׁמַיִם.

הָעֲנָקִים.

(אַגָּדָה).

(סוֹף).

ג.

וַיַּעַבְרוּ יָמִים רַבִּים, וַתַּעֲבֹרְנָה שָׁנִים וּשְׁמִטּוֹת וְיוֹבְלוֹת; וַיֵּלְכוּ הָעֲנָקִים הָלוֹךְ וְחָסוֹר, וַיִּשָּׁאֲרוּ עוֹד שְׁלשָׁה עֲנָקִים, וְהֵם: עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, גָּלְיַת הַפְּלִשְׁתִּי וְיִשְׁבִּי אֲשֶׁר בְּנוֹב. וַיַּאֲרִיכוּ יָמִים רַבִּים עַל הָאֲדָמָה, וַיִּשְׁפְּכוּ דָּם רַב, וַיֶּהֶרְסוּ עָרִים רַבּוֹת וַיְעַקְּרוּ יְעָרִים רַבִּים, עַד אֲשֶׁר יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אֶל הַמִּדְבָּר.

וַיִּשְׁמַע עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים עָלָיו לַמִּלְחָמָה; וַיֵּצֵא הַמִּדְבָּרָה, וַיַּעֲקֹר הַר גָּבֹהַּ וְתָלוּל וַיְשִׂימֵהוּ עַל רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר: אִם יָבֹאוּ הַחֲגָבִים אֵלַי—וְהִפַּלְתִּי עֲלֵיהֶם אֶת הָהָר וּקְבַרְתִּים תַּחְתָּיו חַיִּים!

וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה; וַיִּרְאֵהוּ עוֹג וַיִּגַּשׁ אֵלָיו וַיִּשְׁאָלֵהוּ: „מִי אַתָּה?״

— מִמַּחֲנֵה הַחֲגָבִים אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר אֲנִי, אֲדוֹנִי עֲנָק! וְאָבֹא לְבַשֶּׂרְךָ, כִּי נְכוֹנִים הַחֲגָבִים לָצֵאת עָלֶיךָ לַמִּלְחָמָה!

— יָבֹאוּ, יָבֹאוּ, — עָנָה עוֹג, — וְהִפַּלְתִּי עֲלֵיהֶם אֶת הָהָר, שֶׁאֲנִי נוֹשֵׂא עַל רֹאשִׁי!

— אֲבָל — הֵשִׁיב כָּלֵב — מַה תַּעֲשֶׂה, אִם יָבֹא הָרוּחַ וַיַּפִּיל אֶת הָהָר מֵעַל רֹאשְׁךָ!

— צָדַקְתָּ, — אָמַר הָעֲנָק — וּמָה עֲצָתְךָ?

— עֲצָתִי, — עָנָהוּ כָלֵב — כִּי תִקֹּב חוֹר בָּהָר, וְשַׂמְתָּ אוֹתוֹ עַל צַוָּארְךָ, וְלֹא יִפֹּל עוֹד מֵעָלֶיךָ!

— טוֹבָה עֲצָתְךָ! — עָנָה עוֹג, וַיִּקֹּב בְּאֶצְבָּעוֹ חוֹר בָּהָר וַיְשִׂימֵהוּ עַל צַוָּארוֹ.

— וּמַה תַּעֲשֶׂה, אִם יִגְנְבוּהוּ הַחֲגָבִים מֵעַל רֹאשְׁךָ?

— וּמָה אֶעֱשֶׂה אֵפוֹא?

— קַח מִכָּל מִזְרַע עֵץ פְּרִי, וְזָרַעְתָּ בָּהָר מִסָּבִיב לְצַוָּארֶךָ; וְעָלוּ עֵצִים, וְנָשְׂאוּ פְּרִי אֶל תּוֹךְ פִּיךָ, וְהַגַּנָּבִים לֹא יוּכְלוּ עוֹד לִגְנֹב אֶת הָהָר מֵעַל צַוָּארֶךָ!

— טוֹבָה גַּם הָעֵצָה הַזֹּאת,— עָנָה עוֹג,— וַיְמַלֵּא אַחֲרֵי דְבָרָיו.

— עַתָּה — אָמַר כָּלֵב — אֵלְכָה וְאוֹדִיעָה לְמַחֲנֵה הַחֲגָבִים, כִּי יְכוֹלִים הֵם לָבֹא אֵלֶיךָ, יַעַן כִּי הָהָר כְּבָר נָכוֹן!

— לֵךְ, לֵךְ, וְהוֹדִיעֵם!

וַיְהִי בִּהְיוֹת יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר, וַיַּעַל מִזֶּרַע הָעֵצִים אֲשֶׁר בָּהָר, וַיַּעַשׂ עֵצִים סְבוּכִים וַעֲבֻתִּים, וַיִּסָּבְכוּ מִסָּבִיב לְצַוַּאר הָעֲנָק וּמֵעַל לְפִיהוּ, וַיַּגִּיעוּ שְׁנֵי עֲנָפִים אֶל תּוֹךְ נְחִירָיו, וְעָנָף אֶל תּוֹךְ פִּיהוּ, וְצַמְּרוֹת הָעֵצִים כִּסּוּ בְּעַד עֵינָיו, וְלֹא יָכֹל עוֹד לִרְאוֹת אֶת אֲשֶׁר לְפָנָיו.

וְצִפֳּרִים רַבּוֹת קִנְּנוּ בֵּין עָפְאֵי הָעֵצִים וַתְּזַמֵּרְנָה:

צָא־צָא, רֵיקָה!
מָתַי, רֵיקָה,
יִפּוֹל הָרֶךָ,
וּמִבְּשָׂרֶךָ
אָז תִּשְׂבַּעְנָה —
אָז תְּבַלַּעְנָה
מִנִּבְלָתֶךָ
הַצִּפֳּרִים,
וּמִגַּרְמֶיךָ
יִבָּנוּ עָרִים?

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר עָלוּ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עַל אֶרֶץ הַבָּשָׁן, וַיֵּצֵא בֶּן־עַמְרָם וַיִּקַּח לוֹ חֶרֶב אָרְכָּה עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְגָבְהָהּ עֶשֶׂר אַמּוֹת, וַיִּקְפֹּץ בְּגֹבַהּ עֶשֶׂר אַמּוֹת, וַיַּךְ בִּקְצֵה חַרְבּוֹ

עַל קַרְסֻלֵּי הָעֲנָק, וַיִּפֹּל עוֹג אַרְצָה וַיָּמֹת; וַיְהִי כְּיוֹם תָּמִים סַעַר גָּדוֹל מִנַּפִּילַת גְּוִיָּתוֹ, וְצִפֳּרֵי הַיַּעַר וְחַיַּת הַשָּׂדֶה אָכְלוּ מִבְּשָׂרוֹ שִׁבְעָה יְרָחִים.

ד.

וַיִּשָּׁאֲרוּ עוֹד גָּלְיַת הַפְּלִשְׁתִּי וְיִשְׁבִּי בְּנוֹב; וַיַּאֲרִיכוּ יָמִים רַבִּים עַל הָאָרֶץ, וַיִּשְׁפְּכוּ דָם, וַיַּעֲשׂוּ שַׁמּוֹת בֶּעָרִים וּבַמְּדִינוֹת, עַד יְמֵי מְלֹךְ שָׁאוּל עַל יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְהִלָּחֵם בְּגָלְיַת הַפְּלִשְׁתִּי. וּלְדָוִד בֶּן יִשַׁי, הַנַּעַר הָאַדְמוֹנִי הָרוֹעֶה בְּצֹאן אָבִיו, אַחִים גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ, וְהֵמָּה – חֲלוּצֵי מִלְחָמָה, וַיִּשְׁלַח יִשַׁי אֶת דָּוִד לִרְאוֹת אֶת שְׁלוֹם אֶחָיו בַּמַּחֲנֶה.

וַיַּרְא דָּוִד בְּמַחֲנֵה הָאוֹיֵב אֶת גָּלְיַת הָעֲנָק עוֹמֵד וּמְחָרֵף אֶת מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל וְלוֹעֵג לִצְבָא שָׁאוּל לֵאמֹר: „עוּפוּ, חֲגָבִים, לִמְרוֹמֵי הֶעָבִים, וּמִגָּבְהֵי שְׁחָקִים – אֶל פִּיּוֹת עֲנָקִים, וְשַׁבְּרוּ בִּכְנָפַיִם אֶת הַשִּׁנָּיִם!"

וַיִּחַר אַף הַנַּעַר בַּפְּלִשְׁתִּי, וַיִּשָּׁבַע בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג אֶת הָעֲנָק הַזֶּה וְלִכְרֹת אֶת לְשׁוֹנוֹ מִתּוֹךְ פִּיהוּ. וַיֶּאֱסֹף לוֹ אֲבָנִים קְטַנּוֹת וְחַדּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ: „הֵן כֹּרַב כֹּחַ הָעֲנָקִים בִּידֵיהֶם וּבְרַגְלֵיהֶם, כֵּן רָפִים וַחֲלָשִׁים הֵם בְּרֹאשָׁם וּבְמִצְחָם – הָבָה אֶקְלַע נָא אֶבֶן אֶל מִצְחוֹ!"

וַיְקַלַּע דָּוִד אֶבֶן אַחַת, וַתִּשְׁקַע הָאֶבֶן בְּמֵצַח הָעֲנָק; וְאוּלָם הוּא לֹא חָשׁ וְלֹא הִרְגִּישׁ.

וַיּוֹר אֶת אַבְנוֹ הַשְּׁנִיָּה; וַיֹּאמֶר גָּלְיַת: „זְבוּב עֲקָצַנִי!" וַיּוֹר דָּוִד אֶת אַבְנוֹ הַשְּׁלִישִׁית, וַיִּתְנוֹעַע גָּלְיַת עַל רַגְלָיו וַיִּפֹּל אַרְצָה וּלְשׁוֹנוֹ עוֹדֶנָּה מִתְהַפֶּכֶת בְּתוֹךְ פִּיהוּ וּמְדַבֶּרֶת: „שַׁבְּרוּ בִכְנָפַיִם, אֶת הַשִּׁ..."

וְלֹא גָמַר עוֹד אֶת הַמִּלָּה, וַיִּגְוַע וַיָּמֹת. – וַיִּכְרֹת דָּוִד אֶת רֹאשׁוֹ, וַיּוֹצֵא אֶת לְשׁוֹנוֹ, וַיְנַתְּחֶהָ לִפְנֵי הָעוֹרְבִים, וַיֹּאכְלוּ מִמֶּנָּה שִׁבְעָה יָמִים. וַיַּאֲבִירוּ לַמְּרוֹמִים וַיְסַפְּרוּ תְּהִלּוֹת דָּוִד הָרוֹעֶה עַל כָּל הָעֵצִים הַגְּבֹהִים. וַיִּקְרָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ:

עַל עֲנָקִים חֲזָקִים
אָסוֹן וּמְשׁוֹאָה [1])

---

[1]) חשך, צָרָה.

הַבִּיא הַקָּטָן –
דָּוִד הָרוֹעֶה.

ה.

וַיִּשָּׁאֵר עוֹד יִשְׁבִּי בְּנוֹב; וַיַּעַבְרוּ יָמִים רַבִּים, וַיָּמָת שָׁאוּל, וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּרְדֹּף דָּוִד אַחֲרֵי צְבִיָּה בַּיַּעַר; וַתִּבְרַח הַצְּבִיָּה מִיַּעַר לְיַעַר, וְדָוִד – אַחֲרֶיהָ, עַד אֲשֶׁר עָבַר גְּבוּל־פְּלֶשֶׁת, וַיִּרְאֵהוּ יִשְׁבִּי וַיִּקָּחֵהוּ בַּשֶּׁבִי.

כִּי מֵאֵת הָאֱלֹהִים הָיְתָה לוֹ זֹאת לְעֹנֶשׁ, עַל אֲשֶׁר רָדַף אַחֲרֵי צְבִיָּה–אֵם לִילָדִים, וְלֹא חָמַל עָלֶיהָ. וַיִּקַּח דָּוִד בַּקְבּוּק וַיְמַלְאֵהוּ דָם, אֲשֶׁר הוֹצִיא בְּחַרְבּוֹ מִתַּחַת לְבָבוֹ, וַיִּקְשֹׁר אֶת הַבַּקְבּוּק אֶל קֶרֶשׁ קַל וְרָחָב וַיְשַׁלְּחֵהוּ עַל פְּנֵי הַנָּחַל; וְהַנַּחַל – בֵּין גְּבוּל פְּלִשְׁתִּים וּבֵין גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא שׁוֹטֵף וְעוֹבֵר יְרוּשָׁלַיְמָה.

וַיָּצָף הַקֶּרֶשׁ עַל גַּלֵּי הַנַּחַל, וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַיְמָה; וַיְהִי בְּצֵאת נַעֲרוֹת יִשְׂרָאֵל לִשְׁאֹב מַיִם מִן הַנַּחַל, וַתִּמְצֶאנָה אֶת הַבַּקְבּוּק; וַתְּבִיאֶינָה אוֹתוֹ הָעִירָה, וַיָּסֹבּוּ עָלָיו בְּנֵי הָעִיר, וַיִּתְמְהוּ עַל הַדָּבָר; וַיִּקְרְבוּ גַּם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת בַּמַּחֲזֶה, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר אַךְ קָרְבוּ אֶל הַבַּקְבּוּק, וַיֶּחְמַר דָּמָם בְּעוֹרְקֵיהֶם וַיָּזָב מִן הַנְּחִירַיִם וּמִן הָאָזְנָיִם.

וַיָּבִינוּ הַגִּבּוֹרִים, כִּי דַם הַמֶּלֶךְ הוּא זֶה, וְכִי נָפַל בִּידֵי הַפְּלִשְׁתִּים. וַיָּרָץ יוֹאָב וְכָל הַגִּבּוֹרִים אִתּוֹ; וַיָּבֹאוּ בְּמַחֲנֵה הַפְּלִשְׁתִּים; וְהֵמָּה חוֹגְגִים וּשְׂמֵחִים, וְדָוִד מוּצָא לַהֶרֶג. וַיְהִי בִּרְאוֹתָם אֶת גִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּבָּהֲלוּ וַיָּנוּסוּ מִפְּנֵיהֶם, וַיִּשָּׁאֵר רַק יִשְׁבִּי וּבְנוֹ; וַיַּהַרְגוּ אֶת יִשְׁבִּי, וְאֶת בְּנוֹ לָקְחוּ בַּשֶּׁבִי, וַיְבִיאוּהוּ יְרוּשָׁלָיְמָה.

זֶה הָיָה הָעֲנָק הָאַחֲרוֹן בָּעֲנָקִים, וְאוּלָם לֹא הָרְגוּ אוֹתוֹ, כִּי אֵין לַהֲרֹג אֶת הַשָּׁבוּי, אֲשֶׁר מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בִּידֵי אוֹיְבוֹ – אַךְ הִשְׁקוּהוּ יוֹם־יוֹם הִין דְּיוֹ, וַיַּאֲכִילוּהוּ נוֹצוֹת כְּנָפַיִם וּקְנֵי גֹמֶא, וַיִּכָּשֵׁל כֹּחוֹ, וַיְהִי כְּאַחַד הָאָדָם.

כֹּה אָפְסוּ הָעֲנָקִים עַד תֻּמָּם.

רָאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כִּי לֹא עָמְדָה בְרִיאָתָם לִפְנֵי הָאָדָם – וַיִּכָּנְעוּ גַּם הֵם מִפָּנָיו; וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת כָּל מַטְמוֹנֶיהָ לִפְנֵי הָאָדָם, וְהַשָּׁמַיִם הֵחֵלּוּ לְגַלּוֹת לוֹ אֶת צְפוּנוֹתֵיהֶם, וַיִּמְנֶה הָאָדָם מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים, וַיֶּחְכַּם מְאֹד וַיְהִי לְיִצּוּר צוֹלֵחַ.

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

הכנסיה הראשונה
לבני ישראל בארץ ישראל
זכרון יעקב ר"ח אלול התרס"ג

מַעֲשֶׂה בְּבֶן־מֶלֶךְ.

(אַגָּדָה).

(סוֹף).

ה.

לִפְנוֹת עֶרֶב הַקַּיִץ.

וַיַּבֵּט אֶל סְבִיבָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה הוּא יוֹשֵׁב עַל גִּבְעָה קְטַנָּה מְכֻסָּה דֶשֶׁא. וּמֵרָחוֹק נִרְאָה לוֹ כְּפָר קָטָן בָּעֵמֶק.

אֵיזֶה הַדֶּרֶךְ בָּא הֵנָּה?

הוּא מִתְאַמֵּץ לִזְכֹּר אֶת חֲלוֹמוֹ, אֲשֶׁר חָלַם, אַךְ אֵינֶנּוּ זוֹכֵר מְאוּמָה. זוֹכֵר הוּא רַק זֹאת, כִּי נִשָּׂא עַל כַּנְפֵי נֶשֶׁר עֵת רַבָּה וְרֹאשׁוֹ סָבַב עָלָיו כַּגַּלְגַּל. אֵיפֹה לְקָחָהוּ הַנֶּשֶׁר וּמָתַי הוֹרִידָהוּ אַרְצָה?—זֹאת לֹא זָכָר.

אֵיפֹה הוּא עַתָּה — גַּם אֶת זֹאת לֹא יָדַע. רַק אַחַת הֵבִין בְּהַבִּיטוֹ עַל הַבָּתִּים מֵרָחוֹק, כִּי הוּא נִמְצָא בְּאַחַת מִמְּדִינוֹת מַלְכוּתוֹ הָרְחוֹקוֹת, אֲשֶׁר מֵעוֹלָם לֹא רָאָה אוֹתָהּ וְרַק אֶת שִׁמְעָהּ שָׁמָע. יוֹתֵר לֹא יָדָע.

וְהַשֶּׁמֶשׁ הֵחֵלָּה לִשְׁקֹעַ וַתֵּרֶד יָרוֹד וְהֶעְלֵם מֵאֲחוֹרֵי הַיַּעַר אֲשֶׁר שָׁם. וְהַיַּעַר הוֹלֵךְ הָלוֹךְ וְכָהֶה מֵרֶגַע לְרֶגַע. רַק רָאשֵׁי עֵצָיו אָדְמוּ בִּזְהַב קַוֵּי הַשֶּׁמֶשׁ הָאַחֲרוֹנִים.

אָז קָם מִמּוֹשָׁבוֹ וַיְמַהֵר הַכְּפָרָה לִמְצֹא לוֹ מָקוֹם לָלוּן, וּכְאוֹר הַבֹּקֶר יוֹסִיף לִנְדֹּד וּלְבַקֵּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ הַטּוֹבָה.

הוּא בָּא הַכְּפָרָה וְהִנֵּה אִכָּר לִקְרָאתוֹ.

— הֲיֵשׁ אִתְּכֶם מָקוֹם לָלוּן? — שׁוֹאֵל הוּא אֶת הָאִכָּר.

— בְּכָל לִבִּי הָיִיתִי מְבִיאֲךָ אֶל בֵּיתִי — עָנָה הָאִכָּר וַיִּשְׁתַּחוּ.—אַךְ לְאִישׁ נִכְבָּד כָּמוֹךָ לֹא יִנְעַם לִישֹׁן עַל מַצַּע תֶּבֶן כְּאַחַד הָאִכָּרִים הָעֲנִיִּים. וְאוּלָם לְכָה עִמָּדִי וַאֲבִיאֲךָ אֶל רֹאשׁ כְּפָרֵנוּ, אִתּוֹ תָּלִין.

קַוֵּי הַשֶּׁמֶשׁ הָאַחֲרוֹנִים זָרְקוּ אוֹרָם עַל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיְאִירוּם.

— לֹא, אֲדֹנִי, — עָנָה הַמֶּלֶךְ בְּשִׂימוֹ יָדוֹ עַל שִׁכְמָם הָאִכָּר.— לֹא אֶל זָקֵן כְּפָרְכֶם אֵלֵךְ, כִּי אִם אֶל בֵּיתְךָ אָבֹא. טוֹב לִי לִישֹׁן עַל עֲרֵמַת תֶּבֶן, אִם אַךְ בְּבֵית אִישׁ טוֹב כָּמוֹךָ.

הָאִכָּר שָׂמַח מְאֹד; וּבְעוֹד רְגָעִים אֲחָדִים עָמְדוּ לִפְנֵי בַּיִת לֹא גָדוֹל.

— יֵשׁ אִתִּי גַּם עֲלִיַּת קִיר,— אָמַר הָאִכָּר אֶל אוֹרְחוֹ בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת הָאֶשְׁנָב בַּגַּג,— אַךְ שָׁם יוֹשֶׁבֶת כּוֹבֶסֶת, הָעוֹזֶרֶת עַל יָדֵינוּ גַּם בַּבַּיִת, גַּם בַּשָּׂדֶה; אִשָּׁה טוֹבָה, אַךְ אֻמְלָלָה מְאֹד. הִיא מַחֲרִישָׁה תָמִיד וְגַם לָנוּ לֹא סִפְּרָה אֶת צָרוֹתֶיהָ.

הַמֶּלֶךְ זָכַר פִּתְאֹם אֶת מִקְרֵי הַיּוֹם.

— אֵיפֹה הִיא?—שָׁאַל בְּקוֹל רוֹעֵד. לִבּוֹ הִגִּיד לוֹ מִי הִיא.

וְהַמַּלְכָּה שָׁמְעָה פִּתְאֹם אֶת הַקּוֹל וַתֵּרֶד בִּמְרוּצָה מִן הַמַּעֲלוֹת. וְאַךְ רָאֲתָה אֶת אִישָׁהּ וַתִּצְעַק צְעָקָה גְדוֹלָה וַתִּתְעַלָּף.

אָז מִהֵר הַמֶּלֶךְ וַיְרִימֶהָ מֵעַל הָאָרֶץ. וְהָאִכָּר וְאִשְׁתּוֹ מִהֲרוּ לְהַזּוֹת עָלֶיהָ מַיִם קָרִים וַיָּשִׁיבוּ אֶת רוּחָהּ אֵלֶיהָ. כַּאֲשֶׁר פָּקְחָה אֶת עֵינֶיהָ רָאֲתָה, וְהִנֵּה הִיא חֲבוּקָה בִּזְרוֹעוֹת אִישָׁהּ. וְכָל בְּנֵי הַכְּפָר נֶאֶסְפוּ שָׁם לִרְאוֹת וְלִשְׁמֹעַ וַיִּתְפַּלְאוּ מְאֹד.

בַּלַּיְלָה הַהוּא לֹא יָכְלוּ עוֹד לִישֹׁן וַיְסַפְּרוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶת כָּל הַקֹּרוֹת אוֹתָם. וְאוּלָם דָּבָר אֶחָד הִסְתִּירָה הַמַּלְכָּה מֵאֵת אִישָׁהּ, וְהוּא, כִּי נֶהְפַּךְ בְּנָהּ לְצִפּוֹר; כִּי לֹא חָפְצָה לְהַפְרִיעַ אֶת שִׂמְחָתָם. וְרַק זֹאת אָמְרָה, כִּי בְּנָם נֶעֱלַם וְאוּלָם יֵשׁ לָהּ תִּקְוָה לִמְצָאוֹ.

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי נִפְרְדוּ שְׁנֵיהֶם בְּאַהֲבָה רַבָּה מֵאֵת הָאִכָּר וְאִשְׁתּוֹ; וְהַמֶּלֶךְ נָתַן לָאִכָּר הַטּוֹב מַתָּנוֹת רַבּוֹת וְגַם לְכָל בְּנֵי הַכְּפָר נָתַן מַתָּת. וְכָל בְּנֵי הַכְּפָר הָלְכוּ לְלַוּוֹתָם, כִּי אָהֲבוּ כֻלָּם אֶת הָאִשָּׁה הַנּוּגָה וְהַמַּחֲרֶשֶׁת תָּמִיד.

מֵאָז נָדְדוּ שְׁנֵיהֶם יָמִים רַבִּים.

בראשונה קוו, כי עוד מעט ומצאו את בנם. אך בראותם כי עברו ימים רבים והבן טרם נמצא — החלו להתעצב אל לבם מאד.

אז החלו לבקש את „הזקנה הטובה", כן קראו לקוסמת. בפחד פחדו מאד אולי מתה, בטרם שהספיקה להשיב להם את בנם. אך אם גם חיה היא איך ימצאוה והם אינם יודעים איפה היא ובאיזו ארץ תשכן.

כה גדלו מצוקות נפש המלך והמלכה עד כי כמעט שנואשו ממצא עוד את בנם. פני המלך הלכו ודלו וראשו הפך לבן מעצמת יגונו. גם פני המלכה קדרו מיום ליום ונפשה מרה לה; ותחדל מדבר ותשב לשתק כבתחלה.

והם באו בדרכם אל יער גדול; והם הולכים הלאה והלאה, עד כי אבדו את הדרך בין העצים הסבוכים. והקיץ חלף עבר, וכל בעלי כנף נדדו, עפו לארצות החמות, ורק צריחת עורבים וקרקורם הפריע את הדממה, כי גם רוחות וסערות לא יכלו לחדר אל עמקי היער מרב עביו. ומעט מעט אזלה הצידה מכליהם וירעבו. אז החלו לשבר רעבונם באגוזים ותפוחי יער.

וימי הגשמים באו, ומעט מעט אפסו גם האגוזים והתפוחים, כי נרקבו מן הגשמים, וגם בגדיהם ונעליהם בלו עליהם. ויהיו אנוסים לאכל עשב כבהמות שדה ולכסות בעלי עצים את קרעי בגדיהם.

ואז בא החרף—והם בעמקי היער.

ויהי באחד הימים והם כמעט שנקפאו מקר; ביום עצרו עוד כח להתהלך הלאה, אך בבא הלילה ויגדל הקר, עד אשר לא יכלו כמעט לשאף רוח; והחשך הלך הלוך וגדול — — —

והם ישבו לנוח רגע, והקר דוקר את מערומי בשרם כמו במחטים. הם קוראים בקול לעזרה, ואולם אין קול ואין קשב מסביב; רק נהמת דבים ויללת זאבים תשמענה ובשרם סמר מפחד.

לבם נבא להם, כי לא יראו עוד אור הבקר; פה תהי קבורתם, אם לא יכרסמום חיות היער.

ופתאם —

נדמה להם כמו מרחוק מבעד העצים התנוצץ קו אור דק, חלש, כהה.

— התראה? - שאלה המלכה בפנותה אל אישה.

— אור מתעה!— נגעו הוא בידו לאות יאוש.

—בכל זאת — קראה המלכה ותתרומם ממקומה.— נגשה נא לראות; אולי —

— הבלים! — ענה המלך, ובכל זאת קם גם הוא.

בעמל רב הצליחו לחדר בין העצים העבתים. מחטי העצים דקרו את בשרם ויקרעו את שארית בגדיהם הבלוים מעליהם ובשרם נפצע ויזב דם, שקפא עליהם מעצמת הקר.

לסוף עיפו מאד. גם האור נעלם רגע. אז אמרו כי בא קצם. אך כרגע התנוצץ האור שנית מבעד חלון קפוא. אז אמצו את שארית כחותיהם וילכו הלאה.

עוד רגע ורגליהם עמדו לפני בית קטן נמוך ובודד אשר דרך חלונו הקפוא נשקף אור קיסם כהה. הם דפקו בדלת, וזקן מתנהל בכבדות פתח להם.

— מי אתם? — שאלם הזקן,— ומאין באתם?

—הרשנו נא להתחמם!—קראו שניהם בבת אחת,— כי למה נמות לעיניך? הזקן הביאם הביתה. הם ישבו על יד התנור לנוח וינומו ומעט מעט נרדמו בתרדמה עזה.

ובהקיצם ויראו והנה הם יושבים על מצע דשא על סף סכת ענפים ריקה מאדם ביער. ואביב כבר היה על הארץ, ואולם עוד לא נשמע קול בעלי כנף ביער.

בקוי אור שמש חדרו דרך האלנות ניחם להם. על סף הסכה מצאו גם לחם ומים להשקיט רעבונם וצמאם. אז אכלו וישתו ויברכו את אל מושיעם. ובעוד הם מברכים והנה נשמע קול שיר עונה לקולם, והשיר שיר־עפרוני.

אז הבינו את הדבר.

והמלכה הושיטה את ידה עם פתי לחם, ותבא הצפור ותאכל מידה, ותתפשה המלכה ותאצל לה עטרת נשיקות.

ואז הביטו ויראו והנה הקוסמת הזקנה עומדת לפניהם.

אחר ימים אחדים שבו המלך והמלכה אל עיר מלכותם ובנם עמם ותהום כל העיר.

ובן המלך לא היה עוד נער, כי אם בחור נחמד. והמלך נתן לו לאשה את בת אחד המלכים הקרובים, וימליכהו על כל ארצו בחייו; כי קשה עליו משא המלוכה ויחפץ לשבת במנוחה.

והמלך והמלכה בקשו מאת הקוסמת הזקנה לשבת עמם בהיכלם, ולא חפצה.

— לא— אמרה הקוסמת— בהיכלכם לא אשב. העולם כה גדול, האסונות כה רבים וגם הדמעות כה רחב ועמק! אשובה נא ואחיש מרפא לאמללים ולנדכאים כאשר עשיתי עד כה. הדבר הזה יביא לי נחומים על מות בתי הטובה בימי עלומיה.

המלך והמלכה העניקו לה מתנות רבות וישלחוה.

ושם המלך והמלכה נשמע בארצות הקרובות והרחוקות. ואולם עוד יותר נודע לתהלה שם הקוסמת „הזקנה הטובה", וינהרו אליה כל אובד וכל מר נפש.

ובן המלך משל וישמר צדק ומשפט. אולם יותר מאלה שמר את החסד, האהבה והרחמים.

יעקב רבינוביץ.

בעולם הדמיון.

(מעשה לילדים.)

(המשך).

ה.

ויבא אל החדר, והנה שם המורה יושב בראש השלחן ותלמידיו קוראים לפניו את פרשת השבוע, קוראים ושוגים פעם במלה זו ופעם בזו. ויאמר הילד שמוע בן זכור בלבו: הילדים האלה לא ידעו עוד לקרא פרשה חומש כמשפט, אולם אני אשב ואפתח שפתי עמהם — אני הן כבר גדלתי וכבר שננתי את חמשה חומשי התורה חמשים וחמש פעמים—ושמעו חברי אלה איך אקרא אני, ובושו מפני כלם.

וישב שמוע ויחל לפתח שפתיו, והנה הם! נאלמו שפתיו ואף מלה אחת איננו יודע, איננו יודע לתרגם גם „וידבר, ויאמר". הוי, צרה! מה זה היה לי? אנה הלכה מלבי התורה אשר למדתי כל הימים ההם, בטרם יצאתי בעד קיר המרתף מתחת רצפת בית הקוסם? הוי, קוסם ארור! האתה עשית לי כן? ובעברי בעד קיר מרתפך יצאה ממני כל התורה אשר למדתי? הה! כמה עמלתי, כמה יגעתי, כמה מכות הכיתי בטרם באה תורתי בלבי; ובצעד אחד אשר צעדתי אל מעבר לקיר מרתף אחר, אבד לי הכל בפעם אחת! ויתעצב הילד שמוע בן זכור מאד, וישב סר וזעף ולבו עליו דוי, ויגש אליו מורהו וידבר על לבו לאמר: שמוע בני! מדוע אתה נעצב? העל אשר לא ידעת את החומש כאשר ידעו חבריך? אל יפל לבך! חכה נא! הן צעיר אתה עוד לימים, עוד לא מלאו לך חמש שנים; והיה כאשר תבא עד ימי חבריך, ה„קנדסים" הגדולים האלה, אז תדע את החומש יותר מהם; כי ילד משכיל אתה ולב שומע לך יותר מהם.

וייטב לב הילד שמוע בן זכור בשמעו מפי מורהו את הדברים הטובים האלה, וישמח ויצחק מטוב לב. אך לא יכל להתאפק מלשאל את מורהו בתמיה גדולה לאמר: מורי אלופי! איך דברת אלי שקר לאמר, כי עוד לא מלאו לי חמש שנים, ואני הלא כבר מלאו לי חמש שנים שבעתים, וכביר אני לימים ממך?

כשמע המורה מפי הילד את הדברים האלה ויחר אפו, ויכהו על הלחי מכה עזה, ויאמר: הוי, עז פנים! איך מלאך לבך להתל במורך? הככה גבה לבך יען כי הללתיך? דע, בן סורר, כי שבטים נכונים לגֵוך, אם תוסיף לדבר התולים כאלה בפני מורך! האם חברך אנכי, ילד כגילך, כי תתלוצץ בי כהתלוצץ באחד הילדים חבריך?

הילד שמוע בן זכור נפעם מאד מפני המכה אשר נפלה על לחיו פתאם, חלחלה אחזתו וימס לבו, ותפתחנה ארבות עיניו ויבך מר בקול גדול מאד, עד אשר נער בו המורה ויאמר: דם! וידם.

ויהי מאז והלאה, ויירא שמוע בן זכור יראה גדולה לשאל עוד את פי אנשים על אודות כל דברי ימי חייו הראשונים אשר חי בטרם נהפך לילד קטן והמופת אשר היה לו. והיה מדי יעלה על לבו לשאל את פי איש מאומה על אודות הדבר הנפלא הזה, אז יזכר את מכת הלחי, ויתאפק וידם ולא שאל עוד.

ואולם אף כי התאפק ולא שאל עוד מאומה, וגם שמר לבוא בבקר בבקר אל החדר בעתו, בכל זאת לא נמלט שמוע בן זכור ממכות לחי יום יום, בטרם ילמדהו מורהו לדעת פרשה חומש כמשפט; כי שכח שמוע בן זכור את כל התורה אשר למד בימי קדם, ומורהו רק פעם אחת ישנן לו את הפסוק ותרגומו, ובפעם השנית ידרש ממנו להגיד את הפסוק עם תרגומו לבדו; ואם לא ידע, אז תעופפנה כברקים מכות לחי מימינו ומשמאלו, עד כי תאדמנה לחייו כאש, ועיניו זורמות דמעות כמטר. גם אביו ואמו מררוהו מאד, ולא נתנו לו מנוחה רגע, כי תמיד יאמרו לו: לך ללמד! לך ללמד! ולא נתנוהו לשחק ולהשתעשע בבית ובשדה. ותגדל צרת שמוע הקטן, וימר לו מאד.

ויבך שמוע הקטן, ויקלל במר נפשו את הקוסם מפתורה, ויאמר: ארור הקוסם הזקן הרע הזה, אשר שלחני לעבר בעד קיר מרתפו ולשוב להיות ילד כבתחלה. אנכי כבר הייתי איש גדול, כבר ידעתי את התורה, ויחדל ממני מורי ואימתו לא בעתתני עוד; ויבוא הזקן הארור הזה וישלחני לעבר בעד קיר מרתפו ולשוב להיות ילד לא למד ולהתענות תחת ידי מלמדי עד אשר אגדל. אהה! מתי אגדל? הן לא מחר ולא למחרתים ולא למקץ שבוע וחדש ושנה; כי הרבה הרבה יעברו ימי מחר, מחרתים ושבוע שבועתים וחדשים רבים ושנים רבות יעברו, בטרם אגדל והייתי איש יודע את התורה ואת העבודה כאחד העם המתהלכים בארץ לארכה ולרחבה, הנוסעים מעיר אל עיר, ונוסעים על ירידים, ומוליכים סחורה ממקום אל מקום. הה! כמה מכות אכה, כמה מוסרים וגערות נזעמות אשמע בטרם אהיה כמוהם. ואת כל אלה עשה לי הקוסם, ארור יהיה!

ו.

רבת שבעה לה נפש שמוע הקטן עמל ועני, ואף לעתים רחוקות הונח לו מעצבו ועמלו. והיה כי תבא עת כזאת, והיה היום לשמוע הקטן יום טוב, וזכר את היום ההוא ימים רבים.

כן זכר שמוע הקטן ימים רבים את יום ל"ג בעמר הטוב, אשר אז נהג מורהו אותו ואת כל חבריו לטיל, וישמחו שם ויצהלו כל היום. אך לא אבה שמוע הקטן לבוא עם חבריו ביער אשר מחוץ לעיר; כי אמר: ביער הזה יש שודדים אימים: לוטן מרגיז-ארץ, וצבעון בעל-מאכלת, ובלהן וזען ועקן, ועמלק שר גדודם בראשם. ויתמהו אליו חבריו וגם מורהו תמה על דבריו. ויאמרו לו: מי הגיד לך, כי שודדים ביער הזה, ואנחנו לא שמענו וגם כל אנשי עירנו לא שמעו שמעם? ולוטן וצבעון ועמלק ובלהן וזען ועקן ישבו בימי קדם בארץ שעיר, ואיך תאמר כי חיים הם היום וקרובים אלינו והם שודדים ומרגיזים ארץ ונושאים בידיהם מאכלות פה ביער הנשען אל גבול עירנו?

ולא אבה שמוע הקטן לספר להם את אשר שמעו אזניו וראו עיניו בליל הבלהות ההוא, בישנו בדד ביער; כי ירא לספר להם מדברי ימיו הקדמונים מאומה. כי זכר את מכת הלחי, אשר הכהו מורהו בהחלו לדבר דבר על אדות הימים ההם. אך בכל מאמצי כח לא יכלו חבריו ומורהו לפתותו לבא ביער עמהם, כי אמר: ירא אנכי את השודדים: את לוטן, את צבעון ואת עמלק, ואת בלהן וזען ועקן. ויאמר המורה: אין זאת כי אם חלום חלם שמוע הקטן שלנו, ובחלומו ראה את השודדים ואת יושבי ארץ שעיר הקדמונים ביער הזה היום. ויהי כי לא אבה שמוע הקטן לבא ביער, ויחשך המורה גם את כל חבריו מבא ביער עוד; כי אמר המורה: אל נעזב את שמוע הקטן שלנו בדד לבדו. ויחר לחברים הדבר הזה, ויקצפו על שמוע הקטן מאד.

ובכל זאת נחמו החברים אל שמוע הקטן אחרי כן ולא אמרו להנקם ממנו; כי אמרו קטן הוא וסכל, על כן הוא ירא לבא ביער.

אך אחד היה בין החברים אשר לא אבה סלח לשמוע הקטן על אשר הפריעו מבא ביער ביום ל"ג בעמר הטוב. האחד הזה היה יואל הקנדס.

יואל הקנדס, נער משלח [1] ושובב מאד. הוא נודע בשובבותו ובפחזותו בכל העיר, וכל הילדים רגזו וחלו מפניו. ויהיו לו כלם עבדים מקשיבים לקולו לכל אשר יצום. והיה כי יקצף הקנדס על אחד הילדים, ושרק לעבדיו הסרים למשמעתו ונאספו על האחד והכוהו הכה ופצוע, ואוי לאשר ימרה את פי הקנדס ולא יאבה הכות, כי אז יצוה הקנדס והכו אותו. ויהי כאשר חשך המורה את כל תלמידיו, ואת יואל הקנדס בתוכם, מבא ביום ל"ג בעמר ביער, בגלל שמוע הקטן; ויקצף יואל הקנדס על שמוע הקטן, ויאמר: מדוע חלם הקטן הפתי הזה כי שודדים ביער? אנכי אתן לו לקח [2] טוב ולא יחלם עוד! וישמע שמוע הקטן, ויירא מאד מפני יואל הקנדס; ויבא שמוע הקטן אל יואל הקנדס ויבך ויתחנן לו לסלח את עונו. ולא אבה הקנדס סלח לו, ויאמר: מדוע, פתי קטן, אתה חולם חלומות ובחלומותיך תלאה את כל חבריך ותשבית משוש חנם? ויבך שמוע הקטן ויאמר אליו בבכיו: אנכי לא חלום חלמתי, כי בהקיץ ראיתי את השודדים ביער ההוא. ויאמר הקנדס: בהקיץ ראית? מתי? ויתחנן אליו שמוע הקטן ויאמר: הרף ממני, כי ירא אנכי לספר. ויאמר אליו הקנדס: ירא אתה? את הכל אתה ירא: את היער אתה ירא, את הספור אתה ירא! ספר ואל תירא! כי שנא אנכי את הירא; ספר לי מתי ראית שודדים ביער ההוא שם? ואם לא תספר, אז... ובדברו הניף הקנדס את אגרופו בזעף אף ומורא גדול. ויחרד שמוע הקטן ויאמר אל יואל הקנדס: הנני מספר! מספר! הרף ידך, כי הנני מספר! אך השבעה לי פן תגיד את ספורי למורה. וישבע יואל הקנדס ויאמר: באמונה שלי אם אגיד את ספורך למורה; הא לך כפי כי לא אגיד! ויוסף שמוע הקטן להשביע את יואל הקנדס שבועי שבועות וגם את הציציות העיד לעדים; ויואל הקנדס נשבע לו שנית כי לא יגיד; אז האמין לו שמוע הקטן ויספר את ספורו.

(עוד יבא).

יהודה צבי לוין.

[1] משלח חפשי, הולך בשרירות לבו.

[2] למוד שעור.

פְּרִידַת רִבְקָה מִבֵּית אָבִיהָ.

מִירוּשָׁלָיִם.— בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי לְחֹדֶשׁ אֱלוּל חָגְגוּ בִּירוּשָׁלַיִם בְּרֹב פְּאֵר וְהָדָר אֶת חַג יוֹם עֲלִיַּת הֲדַר כְּבוֹד הַשֻּׁלְטָן עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ. כְּבוֹד הֶחָכָם בָּאשִׁי הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן בָּא לְבָרֵךְ אֶת הַפֶּחָה, והוּא לָבוּשׁ בִּגְדֵי הַשְּׂרָד, וְאוֹתוֹת הַכָּבוֹד, אֲשֶׁר חָנַן בָּהֶם מֵהֲדַר מַלְכוּתוֹ, נוֹצְצִים עַל חָזֵהוּ. הַחַיָּלִים הָעוֹמְדִים בְּמִשְׁמַר הַכָּבוֹד הֵרִימוּ אֶת נִשְׁקָם לִכְבוֹדוֹ, וְתִזְמֹרֶת הַצָּבָא נִגְּנָה לִכְבוֹד הָרַב הַיָּשִׁישׁ אֶת מַנְגִּינוֹתֶיהָ, כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר עָשׂוּ לְכָל קוֹנְסוּלֵי הַמֶּמְשָׁלוֹת הָאַדִּירוֹת. עַל פִּי בַּקָּשַׁת כְּבוֹד הַפֶּחָה הוּבְאָה הַתִּזְמֹרֶת שֶׁל אַחֵינוּ הָאִכָּרִים בְּנֵי „רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן" לְנַגֵּן בִּירוּשָׁלַיִם לִכְבוֹד הֶחָג. בָּעֶרֶב הָיְתָה תְּאוּרָה (אִילוּמִינַצְיָה) יָפָה בִּרְחוֹבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְהַתִּזְמֹרֶת נִגְּנָה אֶת מַנְגִּינוֹתֶיהָ הַיָּפוֹת בְּמַעֲמַד קָהָל גָּדוֹל מִכֹּל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָיִם. הַמְנַגְּנִים יָשְׁבוּ בְּאֹהֶל יָפֶה שֶׁהוּכַן בַּעֲדָם עַל הָרְחָבָה הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר לִפְנֵי מְעוֹן הַפֶּחָה, וְהָרְחָבָה הָיְתָה מוּאָרָה בְּפַנָּסִים מִשַּׁלַּל צְבָעִים שׁוֹנִים וּמְקֻשָּׁטָה בִּדְגָלִים וּמִקְלָעוֹת עֲנָפִים וְכַפּוֹת תְּמָרִים. הַמַּנְגִּינוֹת שֶׁל הַתִּזְמֹרֶת הָעִבְרִית אָרְכוּ עַד חֲצוֹת הַלָּיְלָה.

תַּהֲלוּכָה יָפָה.— בְּלוֹנְדּוֹן (בִּירַת אַנְגְּלִיָּה) הַגְּדוֹלָה נֶעֶרְכָה תַּהֲלוּכָה יָפָה לְטוֹבַת הַקֻּפָּה הַלְּאֻמִּית. הַתַּהֲלוּכָה סָבְבָה בְּכָל רְחוֹבוֹת מוֹשַׁב הַיְּהוּדִים בְּלוֹנְדּוֹן הַמִּזְרָחִית. שׁוֹטְרִים רַבִּים הָלְכוּ לִפְנֵי הַתַּהֲלוּכָה

וַיְפַנּוּ אֶת הַדֶּרֶךְ לִפְנֵיהָ מֵרֹב הָעֲגָלוֹת וְהַמֶּרְכָּבוֹת הַמְמַלְאוֹת אֶת הָרְחוֹבוֹת. מַקְהֵלַת מְחַצְצְרִים הָלְכָה בְּרֹאשׁ הַתַּהֲלוּכָה וַיְנַגְּנוּ מַנְגִּינוֹת צִיּוֹנִיּוֹת וְאַחֲרֵיהֶם נָשְׂאוּ דֶגֶל רָחָב מִצֶּבַע תְּכֵלֶת וְלָבָן, וְעָלָיו כְּתֹבֶת בְּעִבְרִית, הוּא דֶגֶל צִיּוֹן. אַחֲרָיו נָשְׂאוּ דְגָלִים שׁוֹנִים שֶׁל אֲגֻדּוֹת צִיּוֹנִיּוֹת רַבּוֹת. אַחֲרֵי הַדְּגָלִים נָסְעוּ תַּלְמִידֵי הַ„תַּלְמוּד תּוֹרָה" הָעִבְרִי בַּעֲגָלָה מְקֻשֶּׁטֶת בְּצִבְעֵי תְכֵלֶת וְלָבָן וַאֲנָשִׁים וְנָשִׁים לַאֲלָפִים נָהֲרוּ אַחֲרֵיהֶם. מִכָּל בַּיִת אֲשֶׁר עָבְרָה לְפָנָיו הַתַּהֲלוּכָה נִשְׁמְעָה קְרִיאַת „הֵידָד!" וּמִכָּל צַד זָרְקוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים אֶת נִדְבוֹתֵיהֶם לְתוֹךְ קֻפּוֹת הַמְאַסְּפִים, שֶׁהָיוּ מְצֻיָּנִים בְּמִגְנֵי דָוִד עַל בִּגְדֵיהֶם וּבַעֲנִיבוֹת מִצֶּבַע תְּכֵלֶת וְלָבָן. („הַשְׁקָפָה").

כְּבוֹד סוֹפֵר עִבְרִי. — בְּיוֹם הָעֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה לְחֹדֶשׁ תִּשְׁרִי מָלְאוּ שִׁשִּׁים שָׁנָה לַסּוֹפֵר הַלְּאֻמִּי הַמְפֻרְסָם מַר משֶׁה לֵב לִילְיֶנְבְּלוּם. הַסּוֹפֵר הַמֻּבְהָק הַזֶּה הוּא אֶחָד מִגְּדוֹלֵי סוֹפְרֵינוּ הָעִבְרִים. וְהִקְדִּישׁ הִקְדִּישׁ אֶת חַיָּיו וְכִשְׁרוֹנוֹתָיו לִתְחִיַּת עַמֵּנוּ בְּאַרְצוֹ. אַהֲבָתוֹ לְצִיּוֹן מְמַלְּאָה אֶת כָּל נַפְשׁוֹ הָעִבְרִיָּה וְלֹא יִיעַף וְלֹא יִיגַע בַּעֲבוֹדָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה גַּם בִּימֵי זִקְנָה. וְלֹא יִפָּלֵא אֵפוֹא כִּי רַבִּים מֵחוֹבְבֵי עַמֵּנוּ וְאַרְצֵנוּ שֶׁבְּאוֹדֶיסָה וְהַסּוֹפְרִים הָעִבְרִים שָׁם נֶאֶסְפוּ לָחֹג אֶת הֶחָג הַזֶּה וּלְכַבֵּד אֶת הַסּוֹפֵר הַיָּשִׁישׁ בַּעַל הֶחָג בַּכָּבוֹד הָרָאוּי לוֹ.

הַוַּעַד לְחוֹבְבֵי צִיּוֹן שֶׁבְּאוֹדֶיסָה חָגַג גַּם הוּא אֶת הֶחָג הַזֶּה בִּישִׁיבָה מְיֻחֶדֶת וְהֶחְלִיט לִקְרֹא בֵּית־סֵפֶר בְּאַחַת הַמּוֹשָׁבוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם בַּעַל הֶחָג וְלִתְלוֹת בּוֹ אֶת תְּמוּנָתוֹ. פְּרָטֵי הַחֲגִיגָה הַזֹּאת יָבוֹאוּ בַּגִּלָּיוֹן הַבָּא.

מְדִינָה לַיְּהוּדִים. — מֶמְשֶׁלֶת אַנְגְלִיָּה הִצִּיעָה לִפְנֵי רֹאשׁ הַצִּיּוֹנִים הַדֹּקְטוֹר הֶרְצֶל הַצָּעָה נְדִיבָה מְאֹד: הִיא נוֹתֶנֶת לַיְּהוּדִים הַנּוֹדְדִים חֶבֶל אֶרֶץ מֵאֲחֻזּוֹתֶיהָ בְּמִזְרַח אַפְרִיקָה הַנִּקְרָא בְּשֵׁם אוּגַנְדָּה, לְיַסֵּד שָׁם מוֹשָׁבוֹת וְעָרִים, שֶׁהַנְהָגָתָן הַפְּנִימִית תִּהְיֶה מְסוּרָה בִּידֵי פָּקִיד עֶלְיוֹן יְהוּדִי, אֲשֶׁר יִבְחֲרוּ בוֹ הַתּוֹשָׁבִים; וְהַמְּדִינָה תִּהְיֶה תַּחַת חֲסוּתָהּ שֶׁל הַמֶּמְשָׁלָה הָאַנְגְּלִית. בְּטֶרֶם יִגְּשׁוּ לְהוֹצִיא אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לַפְּעֻלּוֹת יִשָּׁלַח וַעַד שֶׁל חֲכָמִים לָתוּר אֶת הָאָרֶץ הַהִיא וּלְחָקְרָהּ, וְאִם יִמְצְאוּ, כִּי טוֹבָה הָאָרֶץ לְיִשּׁוּב, יָחֵלּוּ לְיַסֵּד שָׁם מוֹשָׁבוֹת בְּעַד בְּנֵי עַמֵּנוּ הַנּוֹדְדִים מֵאֶרֶץ לְאֶרֶץ וּמִתְפַּזְּרִים לְכָל אַרְצוֹת תֵּבֵל.

תֶּלֶגְרָף בְּלִי חוּטֵי בַרְזֶל. — חָכָם אִיטַלְקִי אֶחָד, מַרְקוֹנִי שְׁמוֹ, הַמַּמְצִיא תֶּלֶגְרָף בְּלִי חוּטֵי בַרְזֶל. הַהַמְצָאָה הַנִּפְלָאָה הַזֹּאת הִשְׁתַּלְּמָה בִּזְמַן קָצָר וּבִמְקוֹמוֹת רַבִּים הֵחֵלּוּ זֶה כְבָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. בָּעֵת הָאַחֲרוֹנָה נִתְקַבְּלוּ תֶּלֶגְרַמּוֹת כָּאֵלֶּה מִקָּנָדָה (אֲשֶׁר בִּצְפוֹנָהּ שֶׁל אֲמֶרִיקָה הַצְּפוֹנִית) לְאַנְגְלִיָּה וּבַחֲזָרָה. בְּיִחוּד רַבָּה תּוֹעֶלֶת הַתֶּלֶגְרָף הַנִּפְלָא הַזֶּה לְנוֹסְעֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת. כֵּן מוֹדִיעִים הָעִתּוֹנִים כִּי פְּקִיד צְבָא אַנְגְּלִי אֶחָד, רָבֶּרְטְסוֹן שְׁמוֹ, נָסַע בָּאֳנִיָּה „קַמְפַּנִי" שֶׁל חֶבְרָה אַחַת מִלִּיבֶרְפּוּל לְנְיוּיוֹרְק, וְהִנֵּה תַּם כַּסְפּוֹ בַּדֶּרֶךְ. וּבָעֵת הַהִיא נָסְעָה גַם אִמּוֹ בַּיָּם מִנְּיוּיוֹרְק לְלִיבֶרְפּוּל בָּאֳנִיָּה „לוּקַנִי" הַשַּׁיֶּכֶת גַּם הִיא לְהַחֶבְרָה הַהִיא. אָז פָּנָה הַבֵּן לְאִמּוֹ עַל יְדֵי הַתֶּלֶגְרָף בְּלִי חוּטִים בְּבַקָּשָׁה שֶׁתְּשַׁלֵּם בַּעֲדוֹ לְנוֹגֵד אֳנִיָּתָהּ עֶשֶׂר לִטְרָאוֹת שְׂטֶרְלִינְג (הַלִּטְרָה שְׂטֶרְלִינְג הִיא כַּעֲשָׂרָה רֻבָּלִים בְּכֶסֶף רוּסִיָּה) — וְכֵן עָשְׂתָה. כַּעֲבֹר שָׁעָה קִבֵּל הַנּוֹגֵד שֶׁל אֳנִיַּת „קַמְפַּנִי" תֶּלֶגְרַמָּה מִנּוֹגֵד אֳנִיָּה „לוּקַנִי", שֶׁיְּשַׁלֵּם לְרָבֶּרְטְסוֹן עֲשָׂרָה לִטְרָאוֹת שְׂטֶרְלִינְג שֶׁהִכְנִיסָה אִמּוֹ בַּעֲדוֹ לְקֻפַּת הָאֳנִיָּה. וּבְכֵן נִתְקַבְּלָה הַמְחָאַת כֶּסֶף בְּלֶב יָם בְּמֶשֶׁךְ שָׁעָה אֶחָת.

מְסִלַּת בַּרְזֶל בָּאֲוִיר. — בָּעִיר פוֹבִינְקֶל עַד בַּרְמֶן רִיטֶרְסְהוֹזֶן (פְּרוּסִיָּה) נִבְנְתָה מְסִלַּת בַּרְזֶל אֶלֶקְטְרִית נִפְלָאָה מְאֹד. הַמְסִלָּה הַזֹּאת נִבְנְתָה בָּאֲוִיר מֵחֹסֶר מָקוֹם עַל הָאָרֶץ, כִּי רְחוֹבוֹת בַּרְמֶן־אֶלְבֶּרְפֶלְד צָרִים מֵהָכִיל בְּתוֹכָם מְסִלַּת בַּרְזֶל אֶלֶקְטְרִית. פַּסֵּי הַבַּרְזֶל נִמְתָּחוּ בָּאֲוִיר עַל עַמּוּדֵי בַרְזֶל גְּבֹהִים. וְאוּלָם הַמֶּרְכָּבוֹת הוֹלְכוֹת לֹא עַל הַפַּסִּים, כְּכָל מֶרְכְּבוֹת מְסִלּוֹת הַבַּרְזֶל, אֶלָּא מִתַּחְתָּם. עַל גַּגּוֹת הַמֶּרְכָּבוֹת נִמְצָאִים גְּלִילִים וְאוֹפַנִּים הַמְחַבְּקִים אֶת פַּסֵּי הַמְסִלָּה הֵדֵק הֵיטֵב, עַד כִּי הַמֶּרְכָּבָה אֵינָהּ יְכוֹלָה בְּשׁוּם אֹפֶן לִנְטוֹת מִן הַפַּסִּים. וְהַמֶּרְכָּבוֹת הוֹלְכוֹת בְּכֹחַ הָאֶלֶקְטְרוֹן.

הַמְסִלָּה הִיא כְפוּלָה. שְׁנֵי פַסִּים לַמֶּרְכָּבוֹת הַתְּלוּיוֹת וְהוֹלְכוֹת תַּחְתֵּיהֶן מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב וּשְׁנַיִם לַמֶּרְכָּבוֹת הַהוֹלְכוֹת מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח. לַמְסִלָּה זוֹ עֶשְׂרִים תַּחֲנוֹת, וְכֻלָּן עַל הַנָּהָר אֵצֶל הַגְּשָׁרִים. („הַצְּפִירָה").

עֵינַיִם לְעִוֵּר. — הָעִתּוֹנִים מוֹדִיעִים כִּי הַפְּרוֹפֶסּוֹר לְחָכְמַת הָרְפוּאָה פֶּטֶרְס סְטֵיאַנְס הִמְצִיא מְכוֹנָה נִפְלָאָה, שֶׁבְּעֶזְרָתָהּ יוּכְלוּ גַם הָעִוְרִים מִלֵּדָה, אוֹ אֵלֶּה שֶׁאִבְּדוּ אֶת אוֹר עֵינֵיהֶם מֵאֵיזוֹ מַחֲלָה, לִרְאוֹת כְּאַחַד הַפִּקְּחִים. פְּרָטֵי הַהַמְצָאָה הַנִּפְלָאָה הַזֹּאת אֵינָם יְדוּעִים עוֹד, כִּי סוֹד הֵם עִם הַמַּמְצִיא הָעוֹסֵק עוֹד בְּשִׁכְלוּל הַמְּכוֹנָה וְהַשְׁלָמָתָהּ, אַךְ רוֹפֵא אֶחָד הִצְלִיחַ לָבוֹא לִפְנֵי הַפְּרוֹפֶסּוֹר וְלִפְעֹל עָלָיו כִּי יַעֲשֶׂה בּוֹ אֶת נִסְיוֹנוֹתָיו. וְכֵן כּוֹתֵב הָרוֹפֵא עַל דְּבַר הַנִּסָּיוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ:

הפרופסור הובילני לחדר אפל ושם קשר מטפחת על עיני, עד כי לא יכלתי לראות מאומה. שמעתי רק את קול צעדיו, את הדלקת הנפרור והמנורה, אבל שום אור לא ראיתי. אחרי כן הרגשתי כי הפרופסור הניח דבר מה על צדעי (רקותי) וברגע ההוא ראיתי אור כהה המאיר על החפצים הנמצאים בקרבתי. בעוד רגע ראיתי יד ושלש אצבעות לנגד עיני. והאור הלך הלוך ואור, עד כי יכלתי להכיר היטב את כל החפצים הנמצאים בחדר: היו שם שני שלחנות ושמונה כסאות, אשר ראיתים על נקלה. הרגשתי כי אם תארך הבחינה אוכל לראות את הכל כמו בעיני ממש. באותם הרגעים הרגשתי רפיון בגוי וכמו זרם אלקטרי עובר ברקותי. פתאם הרגשתי, כי העבירו את המכונה מרקותי, ואנכי נשארתי בחשך אפלה, ולא ראיתי עוד דבר. הנסיון נגמר.

הפרופסור דבר דברים אחדים על המצאתו בכלל: האדם אינו רואה בעיניו, כי אם במחו. העינים הן רק מקבלות את התמונות והעורק של העין מביא אותן אל המח. העורים יכולים לתאר להם משג אמתי מן המראה החיצוני של החפצים שהם ממששים אותם בידיהם. לולא היו העינים לאדם אז היה אבר אחר ממלא מקום העינים. יש בעלי חיים ממדרגה נמוכה שאין להם אבר מיחד לראיה, אבל לכל גופם יש חוש הראיה. ולכן אם רק נוכל להביא איזו תמונה ישר להמח בלי עזרת העינים, אז יוכל גם העור לראותה בעזרת המכונה כפקח.

המכונה היא אלקטרית ופעלתה תהיה דומה לפעלת התלפון. ובכן יש תקוה, כי המכונה הזאת לא רק תתן עינים לעור, אלא גם תביא לחוש הראיה תמונות ומראות מרחוק, כמו שהתלפון מביא את הקולות מרחוק.

מארפה לאמריקה בכדור מעופף. — שלשה חכמים מפרסמים בצרפת עשו להם כדור מעופף גדול מאד והם מכינים עצמם לעוף בו מארפה על פני הים האטלנטי, לאמריקה. לפי חשבונם תארך הנסיעה באויר שבעה ימים.

אוצרות זהב. — חכם איטלקי אחד, פרופיסור רסלי-לנדי שמו, מחליט כי בקרקע הטבר (הנהר שעיר רומי בנויה עליו) יש עפרות זהב טהור. הנסיון הראה כי בכל פעם אשר נסו לבנות גשרים או בנינים אחרים על פני הטבר מצאו תמיד על קרקע הטבר הרבה זהב, כלים ואבני חפץ יקרות שהיו שקועים בבץ אשר במצולה. לרב עלה מחיר היקרות הנמצאות במצולות הנהר לסכומים עצומים מאד, אשר הספיקו די להוצאות הבנינים שנבנו על הנהר והותר.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.

העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. נרדון.

כתבת ה„עולם הקטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.

Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

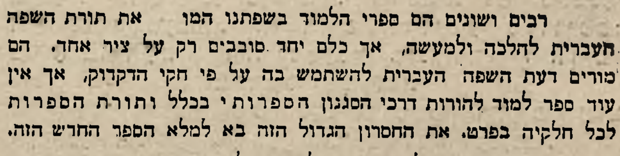
הוצאת „תושיה“.

תורת הספרות

ספר מורה תורת הסגנון העברי בכלל וכל חלקי הספרות השונים בפרט עם דוגמאות רבות בפרוזה ובשיר, נבחרות מכל חלקי ספרותנו, מתקופת כתבי הקדש עד ימינו אלה.

מאת **ש. ל. גרדון.**

מהדורא שניה.

רבים ושונים הם ספרי הלמוד בשפתנו המו את תורת השפה העברית להלכה ולמעשה, אך כלם יחד סובבים רק על ציר אחד. הם מורים דעת השפה העברית להשתמש בה על פי חקי הדקדוק, אך אין עוד ספר למוד להורות דרכי הסגנון הספרותי בכלל ותורת הספרות לכל חלקיה בפרט. את החסרון הגדול הזה בא למלא הספר החדש הזה.

הספר הזה מכיל תורה שלמה של הספרות במובנה היותר רחב: הוא מורה תורת הסגנון הספרותי, הפרוזי והשירי, לכל חקותיו, ואת תורת הספרות בעצמה לכל חלקיה השונים. ואולם לא חוקים ודינים יבשים מביא הספר הזה להוגים בו, כי מלא הוא דוגמאות קטנות וגדולות (הכל לפי הענין) ממבחר ספרותנו העתיקה וההרשה, עד אשר מלבד ערכו הלמודי הגדול יש לו גם ערך גדול בתור חריסטומטיה המכילה בתוכה את מבחר עניני ספרותנו בכל מקצעותיה השונים.

הספר הזה מכיל בקרבו שלשה חלקים ומבוא: א) תורת הסגנון; ב) תורת הפרוזה; ג) תורת השירה.

וזהו תכן עניניו בקצור:

המבוא הוא בן שנים עשר פרק: 1) הטבע והאָמנות; 2) האמנות נחלקת לשתים; 3) האמנות היפה וסעיפיה; 4) תורת הספרות; 5) המלים; 6) חבור מלים, משפט; 7) המשפט; 8) חלקי המשפט; 9) המשפטים; 10) משפט ראשי, צדדי ומרכב; 11) המאמר (Periode); 12) המאמרים.

חלק ראשון: תורת הסגנון: 1) הסגנון בכלל; 2) הסגנון הפרוזי; 3) הסגנון השירי: א) הצלצול, ב) מבנה המשפטים, ג) החמר. — בפרקים האלה מובאים דוגמאות רבות מספרותנו השירית העתיקה והחדשה. — 4) החבדל שבין הסגנון הפרוזי לסגנון השירי. אחר כן באה שורה ארכה של דוגמאות נבחרות לסגנון הפרוזי, ואלה הן: א) סגנון המשנה: הבאת בכורים, שמחת בית השואבה; ב) סגנון המדרש: מפתיחתא דאיכה רבתי; ג) סגנון תשובות הגאונים: מרב עמרם גאון ומרב האי גאון; ד) סגנון הרמב״ם: מספר המדע; ה) רבי יהודה אלחריזי; ו) רבי עמנואל הרומי; ז) רבי ידעיה הפניני; ח) שלמה פפנהיים; ט) יצחק ארטר; י) מרדכי אהרן גינזבורג; יא) אברהם מפו; יב) קלמן שולמן; יג) פרץ סמולנסקין; יד) משה ליב לילינבלום; טו) א. בן־יהודה; טז) מ. פינס; יז) זאב יעב״ץ; יה) דוד ילין; יט) יהודה גרזובסקי; כ) מנדלי מוכר ספרים; כא) „אחד העם“; כב) בן־אביגדור; כג) י. ל. פרץ; כד) דוד פרישמן; כה) ראובן ברײנין.

חלק שני: תורת הפרוזה: 1) הפרוזה; 2) חלקי הפרוזה; 3) הפָּרָשָׁה (Beschreibung); 4) חלקי הפרשה עם דוגמאות: האריה, המים (גרזובסקי), אשד המים באמטרה (פרישמן). 5) כתבי מסע; דוגמא: בקרים, מאת בנימין מנדלשטם; הגאון מוילנה (כרקטריסתיקה), מאת ר. בריינין; 6) הספור; 7) חלקי הספור; דוגמאות: ערב פסח במושבה — זאב יעבץ, חרבן ירושלים — א. ז. רבינוביץ; 8) המאמר *(Разсужденіе)*, דוגמא ממאמרי אחד העם; 9) הבקרת; דוגמא: סמולנסקין בתור מספר — ר. בריינין; 10) המכתב, סגנון המכתב עם דוגמאות ממכתבי דוליצקי, המשורר מנה והמשורר י. ל. גרדון.

חלק שלישי: תורת השירה: 1) משקלי השירים בכתבי הקדש עם דוגמאות; 2) משקלי השירה למשוררי ימי הבינים. אחר הפרק הזה באו דוגמאות ממבחר משוררי התקופה ההיא: א) רבי דונש בן לברט; ב) רב האי גאון; ג) רב שמואל הנגיד; ד) שלמה בן גבירול; ה) רבי משה בן עזרא; ו) רבי יהודה הלוי; ז) רבי אברהם בן עזרא; ח) רבי יהודה אלחריזי; ט) עמנואל הרומי. 3) המשקלים החדשים (עם דוגמאות רבות). 4) השירה; 5) השירה המעוררת וחלקיה; 6) שירי הגיון; 7) חלקי שירת ההגיון: א) שירי הקדש עם דוגמאות מטובי הפיוטים והפזמונים של משוררי ספרד ואשכנז; ב) שירי חול עם דוגמאות מטובי שירי משוררינו החדשים: ביליק, טשרניחובסקי ועוד. 8) שירת העלילה א) התכן; ב) התכנית; ג) הסגנון; 9) חלקי שירת העלילה: א) האפוס (עם דוגמאות); ב) שיר רומני, רומן; ג) אידיליה עם דוגמאות של רמ״ח לוצטו ועוד; ד) האגדה, עם דוגמאות של ק. שפירה, ז. יעב״ץ; ה) בלדה, עם דוגמא של טשרניחובסקי; 10) המחזה או הדרמה: א) התכן; ב) התבנית; ג) הסגנון; 11) חלקי הדרמה: א) מחזה תוגה; ב) מחזה שעשועים; ג) המחזה; 12) השירה התוריית: א) השירה המתארת, עם דוגמאות מאד״ם הכהן ומיכל בנו; ב) השירה הממשלת, עם דוגמאות מאת יוסף הלוי, מנה, י. ל. גרדון ועוד; ג) השירה השופטת והמוכיחה: I) האֶפיגרם עם דוגמאות של בר קפרא, ריה״ל, אבן עזרא ועוד; II) משלי חכמה עם דוגמאות מאת יהושע שטינברג, צבי שרשבסקי וי״ח טביוב; III) הסטירה, דוגמאות בפרוזה מאת יצחק ארטר, ובשיר מאת יל״ג ומ״ד ברנרשטטר; IV) המכתם; V) החידה (עם דוגמאות); 13) השירה המניעה עם דוגמאות מיל״ג ועוד.

מן התכן העשיר הזה אפשר לשפוט בנקל על ערכו וטובו של הספר הזה היחידי במינו בספרותנו, ועל התועלת הגדולה שהוא יכול להביא לצעירי עמנו החפצים לדעת את שפתנו ידיעה רבה ומקפת ולדעת את ספרותנו ולהבינה הבנה שלמה ועמוקה.

הספר הזה, מלבד החמר הספרותי העשיר שהוא מכיל בקרבו, יוכל להיות גם למורה דרך לצעירינו לדעת מה לבחר לקריאתם, כהזכירו בפעם בפעם את החבורים החשובים בספרותנו היפה.

הספר „תורת הספרות“ יוכל אפוא להחשב בצדק **לקורס עליון** שלם ומלא להשתלמות ידיעת שפתנו וספרותנו.

הספר הזה נתקבל בתור ספר למוד לתורת הספרות העברית במחלקה העליונה של ביה״ס למורים עברים של כי״ח בפרי״ז.

מחירו 1 רובל, מכורך בבד 1,15 רו״כ, מכורך הדר 1,25 רו״כ, פארטא 14 קאפ׳.

Книгоиздательство „ТУШІЯ“, Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah“. Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.